

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 428/2012-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti A., a. s., B., zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária C., s. r. o., B., v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. P. Č., PhD., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 24/2011 z 28. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti A., a. s., **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2011 doručená sťažnosť spoločnosti A., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a rozsudkom

Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob 24/2011 z 28. septembra 2011.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) medzitýmnym rozsudkom sp. zn. 22 Cb 127/08 zo 14. októbra 2008 v spojení s opravným uznesením zo 7. novembra 2008 určil, že jej ako žalobkyni nevznikol nárok voči žalovanému na vrátenie stornoprovízie. Prvostupňové rozhodnutie potvrdil krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Cob 356/2008 z 15. júla 2009.

Keďže sťažovateľka prejavila nespokojnosť s označeným rozsudkom krajského súdu, sťažnosťou podanou na ústavnom súde namietala porušenie svojich práv. Následne ústavný súd svojím nálezom sp. zn. I. ÚS 126/2010 z 21. októbra 2010 vyslovil porušenie sťažovateľkiných práv namietaným rozsudkom krajského súdu, rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľka uviedla, že po vrátení veci krajskému súdu na ďalšie konanie odvolací súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 3 Cob 24/2011 z 28. septembra 2011 tak, že rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením opäť potvrdil. V tejto súvislosti sťažovateľka dodala, že krajský súd rozhodol bez náležitého odôvodnenia svojho právneho záveru, ako aj bez toho, aby jasne a zrozumiteľne dal odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky.

Pokiaľ ide o skutkový stav, sťažovateľka v tejto súvislosti uviedla:

«Predmetom vyššie uvedeného súdneho konania je žalobcom uplatnený nárok na vyplatenie stornoprovízií ako bezdôvodného obohatenia žalovaného v zmysle zmluvy o obchodnom zastúpení a spolupráci v oblasti organizácie sprostredkovania starobného dôchodkového sporenia zo dňa 1. 11. 2004... Predmetom tejto Zmluvy bolo o. i. organizovanie siete sprostredkovateľov starobného dôchodkového sporenia, za čo prináležala žalovanému odmena vo forme provízie, určenej v zmysle províznych podmienok, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou Zmluvy o obchodnom zastúpení.

Sťažovateľ v konaní predložil predmetnú písomnú Zmluvu o obchodnom zastúpení... Provízne podmienky stanovovali výšku provízie ako „X-násobok provízie príslušného sprostredkovateľa“ a zároveň definovali, že ostatné podmienky vzniku a zániku nároku na províziu ... sa posudzujú primerane podľa podmienok vzniku a zániku nároku na províziu... konkrétneho sprostredkovateľa“. Sťažovateľ ako žalobca mal v konaní za to, že predmetné ustanovenie predstavovalo dohodu zmluvných strán, t. j. žalobcu a žalovaného o podmienkach vzniku nároku na províziu, ktoré boli odvodené od podmienok vzniku nároku na províziu jednotlivých sprostredkovateľov...

Vznik nároku na províziu bol teda dohodnutý ako právny úkon s podmienkou, ktorej naplnenie malo za následok, že na vyplatenú províziu na strane žalovaného právny nárok jej vyplatenia zanikol a vzniklo bezdôvodné obohatenie, ktoré bol žalovaný v zmysle Zmluvy povinný vrátiť - tzv. stornoprovízia.»

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej tvrdila, že v rámci odvolacieho konania namietala tieto skutočnosti:

«(i) súd žiadnym spôsobom a v žiadnom rozsahu nevyhodnotil právnu argumentáciu sťažovateľa o dohode medzi ním a žalovaným o vzniku a súčasne zániku nároku na províziu, ktorá bola obsiahnutá v províznych podmienkach tvoriacich súčasť Zmluvy o obchodnom zastúpení;

(ii) súd sa nevysporiadal s otázkou prepojenia Zmluvy o obchodnom zastúpení s jednotlivými zmluvami o sprostredkovaní starobného dôchodkového sporenia, ktoré majú pre konanie podstatný význam a od ktorých sa odvodzuje nárok žalobcu na vrátenie provízie od žalovaného...

(iii) súd sa nezaoberal významom použitého výrazu „storno-provízia“ s prihliadnutím na výklad tohto pojmu podľa obchodných zvyklostí vo finančnom sektore... ako aj s prihliadnutím na obchodnú prax zmluvných strán...

(iv) súd dospel k zjavne nesprávnemu právnemu záveru o totožnosti provízie organizátora a provízie jednotlivých sprostredkovateľov, ktorý je v príkrom rozpore s predloženými dôkazmi;

(v) súd sa nedostatočne vysporiadal s otázkou, z akého dôvodu považuje plnenie storno-provízie žalovaného za duplicitné.»

Podľa názoru sťažovateľky sa však krajský súd s jej námietkami buď vôbec nevysporiadal alebo na ne reagoval nedostatočným a nezrozumiteľným spôsobom.

Okrem toho sťažovateľka namietala, že krajský súd v rámci odvolacieho konania ignoroval ustanovenia civilného procesu, pretože vzhľadom na to, že použil zákonné ustanovenie, ktoré v doterajšom konaní nebolo použité, bol povinný vyzvať účastníkov konania na vyjadrenie k tejto právnej otázke. V tejto súvislosti sťažovateľka dodala: „V dôsledku postupu odvolacieho súdu v rozpore s § 118 ods. 2 O. s. p. a v rozpore s § 213 ods. 2 O. s. p. bolo žalovanému obmedzené jeho procesné právo reagovať na vytvorený názor súdu a zamerať dokazovanie na sporné skutočnosti. Ak by sťažovateľ takúto možnosť mal a odvolací súd by ho vyzval, aby sa vyjadril k možnému použitiu § 662 ods. 3 Obchodného zákonníka v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka, zameral by svoju obranu na preukázanie dispozitívnosti tejto právnej úpravy, na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR a na súdnu prax pri uplatňovaní tejto právnej úpravy, ktorá vo všeobecnosti konštatuje možnosť dohody o podmienkach zániku nároku na províziu (§ 36 Občianskeho zákonníka).“

Sťažovateľka vyslovila názor, že napadnutý rozsudok krajského súdu je potrebné považovať za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, a vo vzťahu k uvedenému argumentovala aj nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 126/2010 z 21. októbra 2010, ktorým ústavný súd zrušil predchádzajúci rozsudok krajského súdu v tejto veci, a to z dôvodu, že odvolací súd nedal sťažovateľke presvedčivú odpoveď na jej námietky, a zároveň aj z dôvodu, že nereagoval na jej podstatné a kľúčové argumenty.

Okrem toho sťažovateľka poukázala aj na iný nález ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 104/08, v ktorom ústavný súd konštatoval, že porušením práva na spravodlivé súdne konanie je aj skutočnosť, že všeobecný súd zaujal právny názor, ktorý je v rozpore so zákonom.

Na základe uvedeného sa sťažovateľka domnieva, že tým, že krajský súd v rozsudku sp. zn. 3 Cob 24/2011 z 28. septembra 2011 zaujal nesprávny právny názor a zároveň nedal

presvedčivé odpovede na zásadné skutkové a právne otázky, porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ústavy.

Opierajúc sa o uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil „*porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú v článku 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 51 Ústavy SR, ktoré bolo porušené (i) postupom Krajského súdu v Bratislave, ktorý nepostupoval v odvolacom konaní v súlade so zákonom ako aj (ii) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. 9. 2011, sp. zn. 3 Cob 24/2011 z dôvodu:*

(i) odňatia možnosti sťažovateľovi konať pred súdom v odvolacom konaní;

(ii) vyslovenia právneho názoru v rozpore so zákonom a súdnou praxou;

(iii) nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku Krajského súdu v dôsledku nevyporiadania sa so všetkými podstatnými námietkami sťažovateľa;

(iv) nedostatočného odôvodnenia nového záveru odvolacieho súdu o neplatnosti dohody o zániku nároku na províziu, ktorý nebol predmetom dokazovania ani na súde prvého stupňa ani v odvolacom konaní;

(v) zmätočnosti a nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku Krajského súdu, ktorý nedáva jasným a zrozumiteľným spôsobom odpoveď na základné otázky, a to či podmienky vzniku nároku na províziu žalovaného (spoločne s dohodnutou rozväzovacou podmienkou zániku tohto nároku) určené odkazom na provízne podmienky sprostredkovateľa sú platnou súčasťou Zmluvy o obchodnom zastúpení.

Sťažovateľ na základe uvedeného porušenia práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú v článku 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 51 Ústavy SR navrhuje, aby Ústavný súd SR zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. 9. 2011, sp. zn. 3 Cob 24/2011.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľky je tvrdenie, že namietaný rozsudok krajského súdu sp. zn. 3 Cob 24/2011 z 28. septembra 2011 je potrebné považovať za nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, ako aj preto, že nedáva presvedčivé odpovede na zásadné skutkové a právne otázky. Okrem toho je sťažovateľka toho názoru, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom závere a postup predchádzajúci prijatiu tohto rozhodnutia ignoruje ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o povinnosti všeobecného súdu zabezpečiť účastníkom konania možnosť vyjadriť sa k použitiu právneho predpisu, ktorý v doterajšom konaní nebol aplikovaný. Sťažovateľka sa prostredníctvom predmetnej argumentácie domáha ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom, pričom podľa zistení ústavného súdu totožná argumentácia je obsiahnutá aj v mimoriadnom dovolaní

Generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorý ho podal proti medzitýmnemu rozsudku okresného súdu sp. zn. 22 Cb 127/08 zo 14. októbra 2008 v spojení s opravným uznesením zo 7. novembra 2008 a proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Cob 24/2011 z 28. septembra 2011. Ako je z obsahu oboch návrhov zjavné, ich argumentácia vychádza z rovnakého základu. O podaní mimoriadneho dovolania informovala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky ústavný súd listom č. k. VI/2 Pz 298/12-14 z 23. augusta 2012 doručeným ústavnému súdu 30. augusta 2012. O tomto mimoriadnom opravnom prostriedku Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dosiaľ nerozhodol.

Pri prerokovaní sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý znamená, že ústavný súd môže vo všeobecnosti konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom, prípadne iným orgánom verejnej moci. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám a právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka svoje námietky uplatnila v sťažnosti podanej ústavnému súdu a jej námietky boli premietnuté aj do mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, ako aj s prihliadnutím na to, že v čase rozhodovania ústavného súdu nie je konanie o mimoriadnom dovolaní skončené, musela byť sťažnosť odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Súbežné podanie dovolania, respektíve mimoriadneho dovolania a sťažnosti na ústavnom súde, navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku. V prípade, ak by najvyšší súd rozhodol o odmietnutí mimoriadneho dovolania, lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu rozhodnutiu krajského súdu.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, pretože právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. III. ÚS 127/2012, III. ÚS 200/2012, IV. ÚS 154/2012).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2012